Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/2957

2026 6 1

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Bendro 2025 m. apyvartoje buvusių apyvartinių taršos leidimų skaičiaus paskelbimas ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo reikmėms

(C/2026/2957)

1. Įvadas

2015 m. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė Sprendimą (ES) 2015/1814 ([1]) (RSR sprendimas), kuriuo sukurtas rinkos stabilumo rezervas (toliau – RSR arba rezervas). Jis yra Direktyva 2003/87/EB ([2]) (toliau – ATLPS direktyva) sukurtos ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (toliau – ES ATLPS) dalis. RSR veikia nuo 2019 m. Jo tikslas – išvengti struktūrinio apyvartinių taršos leidimų (ATL) pertekliaus ES anglies dioksido rinkoje, kad nekiltų rizika, jog ES ATLPS nebus siunčiamas toks signalas investuotojams, kokio reikia, kad ES pasiektų savo išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslą. RSR taip pat skirtas tam, kad padidėtų ES ATLPS atsparumas pasiūlos ir paklausos disbalansui ir ES anglies dioksido rinka galėtų sklandžiai veikti.

Pagal RSR sprendimo 1 straipsnio 4 dalį kiekvienais metais Komisija skelbia bendrą paėjusiais metais apyvartoje buvusių apyvartinių taršos leidimų skaičių (TNAC). Nuo šio skaičiaus priklauso RSR veikimas, t. y. ar apyvartiniai taršos leidimai bus atimami iš aukcionuose parduotino apyvartinių taršos leidimų skaičiaus ir perkeliami į rezervą, ar paimami iš rezervo ir parduodami aukcionuose. Todėl metinis TNAC paskelbimas yra svarbus RSR ir ES ATLPS veiksnys.

2025 m. gegužės 28 d. Komisija paskelbė 2024 m. TNAC – jis buvo 1 148 049 585 ([3]). Tai reiškė, kad nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. iki 2026 m. rugpjūčio 31 d. į rezervą turėjo būti perkelta 275 531 900 ATL. 2025 m. sausio 1 d. rezerve buvusių ATL, kurie buvo pripažinti negaliojančiais, skaičius iš viso siekė 270 506 086.

Šiuo komunikatu TNAC bus skelbiamas jau dešimtą kartą ir yra susijęs su 2025 m. Jame pateikiamas išsamus TNAC apskaičiavimas ir nurodoma, kiek ATL bus perkelta į rezervą nuo 2026 m. rugsėjo 1 d. iki 2027 m. rugpjūčio 31 d.

2. RSR veikimas

RSR aktyvuojamas automatiškai, kai TNAC nebepatenka į iš anksto nustatytą intervalą. Jei TNAC viršija 833 mln. ribą, tam tikras ATL kiekis atimamas iš aukcionuose parduotinų ATL ir perkeliamas į rezervą. Jei TNAC yra didesnis nei 1 096 mln., į rezervą perkeliama dalis yra 24 % TNAC. Jei TNAC yra nuo 833 mln. iki 1 096 mln., į rezervą perkeliamas ATL kiekis yra lygus skirtumui tarp TNAC ir 833 mln. Jei TNAC yra mažesnis nei 400 mln. žemutinė riba, iš rezervo paimama 100 mln. ATL ir jie parduodami aukcionuose. ATL perkeliami į rezervą arba iš jo paimami per 12 mėnesių laikotarpį. Nuo 2023 m. gegužės mėn. įsigaliojo taisyklė, kad rezerve laikomų ATL skaičiui viršijus 400 mln. ribą nebegaliojančiais pripažįstami visi šią ribą viršijantys ATL. 2026 m. balandžio 1 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo siūloma iš dalies pakeisti RSR sprendimą, kad nebegaliojimo taisyklė būtų panaikinta ([4]). Tačiau laikotarpiu iki šio dalinio pakeitimo įsigaliojimo tikslinga į rezervą perkeltinų ATL skaičių ir toliau apskaičiuoti pagal RSR sprendimo 1 straipsnio 5 dalį. Už kiekvieną praėjusį mėnesį viena dvyliktoji šio ATL skaičiaus bus perkelta į rezervą. Tai atitinka tą pačią tvarką, kurios laikomasi nuo pirmųjų rezervo veikimo metų.

([1]) 2015 m. spalio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2015/1814 dėl Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo sukūrimo ir veikimo bei kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB (OL L 264, 2015 10 9, p. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2015/1814/oj).

([2]) 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EBtekstas svarbus EEE (OL L 275, 2003 10 25, p. 32., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj).

([3]) Komisijos komunikatas *„Bendro 2024 m. apyvartoje buvusių apyvartinių taršos leidimų skaičiaus paskelbimas ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo reikmėms“* (OL C, C/2025/3180, 2025 6 4., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3180/oj).

([4]) Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo dėl rinkos stabilumo rezervo apyvartinių taršos leidimų nebegaliojimo taisyklės panaikinimo iš dalies keičiamas Sprendimas (ES) 2015/1814, COM(2026) 153 *final*.

Pagal RSR sprendimo 1 straipsnio 5 dalį ir pagal šį komunikatą, per 12 mėnesių laikotarpį, prasidedantį 2026 m. rugsėjo 1 d., į rezervą bus perkelta 24 % bendro 2025 m. gruodžio 31 d. apyvartoje buvusių ATL skaičiaus (TNAC), arba ATL skaičius, lygus skirtumui tarp TNAC ir 833 mln. Atitinkamas ATL kiekis bus išskaičiuotas iš parduoti aukcionuose skirtų ES valstybių narių ir trijų Europos ekonominės erdvės narėmis esančių Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių (Islandijos, Lichtenšteino ir Norvegijos) ATL kiekių, taip pat iš Jungtinės Karalystės aukcionuose parduoti skirto ATL kiekio, susijusio su elektros energijos gamyba Šiaurės Airijoje. Šie ATL bus išskaičiuoti atsižvelgiant į valstybių atitinkamas aukcionuose parduodamų ATL dalis.

Pagal RSR sprendimo 1 straipsnio 5 dalį, apskaičiuojant atitinkamas dalis RSR reikmėms, iki 2030 m. gruodžio 31 d. nėra atsižvelgiama į ATL, kurie ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje paskirstomi solidarumo ir ekonomikos augimo tikslais ([5]).

3. **TNAC**

Pagal RSR sprendimo 1 straipsnio 4 dalį, konkrečių metų TNAC *gaunamas iš sudėtinio apyvartinių taršos leidimų, suteiktų įrenginiams ir laivybos bendrovėms ir neperkeltų į rezervą laikotarpiu nuo 2008 m. sausio 1 d. iki tų konkrečių metų gruodžio 31 d. (įskaitant tuo laikotarpiu pagal Direktyvos 2003/87/EB 13 straipsnio 2 dalį ir per tą laikotarpį 2018 m. kovo 18 d. galiojančių apyvartinių taršos leidimų skaičių ir ES ATLPS įrenginių operatorių turimas teises naudoti tarptautinius kreditus), skaičiaus atėmus sudėtinį pagal ES ATLPS patvirtintų įrenginių ir laivybos bendrovių laikotarpiu nuo 2008 m. sausio 1 d. iki tų pačių metų gruodžio 31 d. išmestų teršalų tonų ir visų pagal Direktyvos 2003/87/EB 12 straipsnio 4 dalį panaikintų apyvartinių taršos leidimų skaičių.*

Trumpai tariant, RSR veikimui aktualus TNAC apskaičiuojamas pagal šią atnaujintą formulę:

TNAC = pasiūla – paklausa

Abu šios lygties dėmenys išsamiai aprašyti šiame komunikate. Visi skaičiai pateikiami lentelėje dokumento pabaigoje.

RSR sprendimo 1 straipsnio 4a dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad *nuo 2024 m. apskaičiuojant bendrą konkrečiais metais apyvartoje esančių apyvartinių taršos leidimų skaičių įtraukiamas sudėtinis apyvartinių taršos leidimų, suteiktų aviacijos sektoriui, skaičius ir sudėtinis pagal ES ATLPS patvirtintas aviacijos išmetamas teršalų kiekis tonomis, ir neįtraukiamas teršalų kiekis, išmetamas vykdant skrydžių maršrutus, kuriems taikomas kompensavimas, skaičiuojamas pagal Direktyvos 2003/87/EB 12 straipsnio 6 dalį nuo 2024 m. sausio 1 d. iki tų pačių konkrečių metų gruodžio 31 d.*

Nuo 2024 m. sausio 1 d. ES ATLPS taikoma jūrų transporto veiklos išmetamiesiems teršalams. Todėl apskaičiuojant 2025 m. TNAC atsižvelgiama į laivybos bendrovėms nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. išduotų ATL skaičių ir patikrintą laivybos bendrovių išmetamųjų teršalų kiekį. RSR sprendimo 1 straipsnio 4a dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad *apskaičiuojant bendrą apyvartoje esančių apyvartinių taršos leidimų skaičių, pagal Direktyvos 2003/87/EB 3gb straipsnį panaikinti apyvartiniai taršos leidimai laikomi suteiktais.*

Pasiūla

Apyvartinių taršos leidimų pasiūlą ES anglies dioksido rinkoje sudaro:

— iš ES ATLPS 2 etapo (2008–2012 m.) perkelti ([6]) ATL, kurių yra 1 749 540 826 ([7]).

— nuo 2013 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. paskirstytų nemokamų ATL skaičius ([8]), įskaitant ATL, paskirstytus iš naujiems rinkos dalyviams skirto rezervo (NER). Šis skaičius yra 9 229 697 547 ATL.

([5]) Pagal Direktyvos 2003/87/EB 10 straipsnio 2 dalies b punktą.

([6]) ES ATLPS 2 etape (2008–2012 m.) išduoti ATL, kurių nebuvo atsisakyta patikrintam išmetamųjų teršalų kiekiui padengti ir kurie buvo panaikinti, buvo perkelti naudoti ES ATLPS 3 etapo pradžioje (2013–2020 m.). Tie ATL buvo panaikinti ir tuo pat metu toks pats jų skaičius buvo sukurtas 3 etape. Taigi šis skaičius atitinka tikslų ATL, buvusių apyvartoje ES ATLPS 3 etapo pradžioje, skaičių.

([7]) COM (2015) 576 – Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai „Veiksmų klimato srityje pažangos ataskaita, apimanti ataskaitą dėl anglies dioksido rinkos veikimo ir ataskaitą dėl Direktyvos 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo peržiūros“.

([8]) Pagal RSR sprendimo 1 straipsnio 4a dalį, atsižvelgiama į aviacijos sektoriui nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. nemokamai suteiktus ATL.

— apyvartiniai taršos leidimai, parduoti aukcionuose nuo 2013 m. sausio 1 d ([9]). iki 2025 m. gruodžio 31 d. ([10]), ir apyvartiniai taršos leidimai, 2021–2025 m. panaudoti pagal Reglamento (ES) 2018/842 ([11]) (Pastangų pasidalijimo reglamentas) 6 straipsnio lankstumo priemonę. Remiantis bendros aukcionų platformos ir atitinkamų atskirų aukcionų platformų aukcionų ataskaitomis ([12]), aukcionuose, įskaitant ankstyvuosius aukcionus, parduota 8 779 406 500 ATL ([13]). Prie šio kiekio reikia pridėti 36 984 541 ATL pagal Pastangų pasidalijimo reglamento 6 straipsnio 2 dalyje nustatytą lankstumo priemonę ([14]).

— ATL, monetizuoti programai „NER300“. Europos investicijų bankas iš viso monetizavo 300 000 000 ATL.

— tarptautiniai kreditai, panaudoti už išmetamuosius teršalus nuo 2013 m. iki 2020 m. gruodžio 31 d. ([15]). Įrenginiai už savo išmetamuosius teršalus panaudojo 497 248 017 tarptautinių kreditų ([16]).

— pagal RSR sprendimo 1 straipsnio 4 dalį, į tuos ATL, kurie perkelti į RSR, apskaičiuojant TNAC nebeatsižvelgiama.

Paklausa

ATL paklausą ES anglies dioksido rinkoje sudaro bendras patikrintas reikalavimus vykdančių subjektų išmestų teršalų kiekis nuo 2013 m. sausio 1 d ([17]). iki 2025 m. gruodžio 31 d. ([18]), kuris yra 19 568 644 185 tonų ([19]), ir per šį laikotarpį pagal ES ATLPS direktyvos 12 straipsnio 4 dalį panaikintų ATL skaičius, kuris yra 739 044.

TNAC

Remiantis tuo, kas išdėstyta pirmiau, bendras 2025 m. apyvartoje buvusių ATL skaičius (TNAC) yra 1 023 494 202.

RSR esantys ATL

2025 m. sausio 1 d. tam tikrą skaičių ATL pripažinus negaliojančiais, rezerve liko 400 000 000 ATL.

([9]) Į šį skaičių įtraukti ankstyvųjų aukcionų skaičiai, t. y. ATL, galioję ES ATLPS trečiajame etape (2013–2020 m.), parduoti aukcionuose iki 2013 m. sausio 1 d.

([10]) Remiantis RSR sprendimo 1 straipsnio 4a dalimi ir atsižvelgiant į tai, kad jūrų transporto veiklai ES ATLPS taikoma nuo 2024 m. sausio 1 d., atsižvelgiama į ATL, parduotus aukcionuose aviacijos ir laivybos sektoriams nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d.

([11]) 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/842, kuriuo, prisidedant prie klimato politikos veiksmų, kad būtų vykdomi įsipareigojimai pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įpareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį, ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 156, 2018 6 19, p. 26., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/842/oj).

([12]) Aukcionų ataskaitos: „European Energy Exchange“ (EEX) ir „Intercontinental Exchange“ (ICE).

([13]) Nustatant šį skaičių atsižvelgta į 514 000 ATL, kurie į aukcionus nepateko, nes buvo Vokietijos savanoriškai panaikinti. Daugiau informacijos pateikiama https://climate.ec.europa.eu/news-other-reads/news/notification-germany-voluntary-cancellation-allowances-eu-ets-plants-closed-2023-2025-05-05_en.

([14]) Reglamentu (ES) 2018/842 sukurta vienkartinė lankstumo priemonė, pagal kurią valstybės narės 2021–2030 m. laikotarpiu gali kolektyviai panaikinti ne daugiau kaip 100 mln. ES ATLPS apyvartinių taršos leidimų, kad įvykdytų tame reglamente nustatytus išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslus. Lankstumo priemonė taikoma ES valstybėms narėms, kurių tikslai yra gerokai aukštesni nei ES vidurkis ir nei jų ekonomiškai efektyvaus išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo potencialas, taip pat ES valstybėms narėms, kurios 2013 m. nesuteikė jokių nemokamų ES ATLPS ATL pramonės įrenginiams. Panaikinami ATL atimami iš atitinkamos ES valstybės aukcione parduotinų ATL pagal ATLPS direktyvos 10 straipsnį. Apskaičiuojant konkrečių metų TNAC RSR taikymo tikslais, panaikinti ATL laikomi apyvartoje esančiais ES ATLPS apyvartiniais taršos leidimais.

([15]) Nuo 2021 m. tarptautiniai kreditai nebegali būti naudojami atitikčiai užtikrinti.

([16]) Remiantis 2026 m. balandžio 1 d. Sąjungos registro išrašu. Šie tarptautiniai kreditai susiję tik su tais kreditais, kurie ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos trečiajame etape (2013–2020 m.) buvo iškeisti į ES apyvartinius taršos leidimus. Maždaug 1,1 mlrd. tarptautinių kreditų, kurie galėjo būti tiesiogiai panaudoti atitikties užtikrinimo tikslais ES ATLPS 2 etape (2008–2012 m.), įtraukti į ATL, perkeltų iš 2 etapo, skaičių.

([17]) Atitinka patikrintą 2008–2012 m. (2 etape) išmestų teršalų kiekį, žr. 6 išnašą.

([18]) Remiantis RSR sprendimo 1 straipsnio 4a dalimi ir atsižvelgiant į tai, kad jūrų transporto veiklai ES ATLPS taikoma nuo 2024 m. sausio 1 d., įtrauktas patikrintas aviacijos ir laivybos sektoriuose 2024 m. sausio 1 d. – 2025 m. gruodžio 31 d. išmestų teršalų kiekis.

([19]) Bendras patikrintas išmetamųjų teršalų kiekis grindžiamas 2026 m. balandžio 1 d. iš Sąjungos registro gautais duomenimis ir iš Šveicarijos ATLPS registro gautais duomenimis apie Šveicarijos administruojamų orlaivių naudotojų išmestą teršalų kiekį, kuriam taikoma ES ATLPS. Į šį skaičių įtrauktas patikrintas išmetamųjų teršalų kiekis, apie kurį pranešta iki 2026 m. kovo 31 d., t. y. ES ATLPS ataskaitų teikimo termino. Išmetamųjų teršalų kiekis, apie kurį pranešta po šios datos, į bendrą kiekį neįtrauktas.

Remiantis pastarųjų metų pranešimais apie TNAC, į rezervą perkelti šie ATL kiekiai:

— nuo 2025 m. sausio 1 d. iki 2025 m. rugpjūčio 31 d. perkelta 177 877 841 ATL ([20]);

— nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. perkelta 91 843 970 ATL ([21]);

2026 m. sausio 1 d. RSR buvo 400 000 000 ATL.

4. **Išvada**

Pagal RSR sprendimą per 12 mėnesių laikotarpį nuo 2026 m. rugsėjo 1 d. iki 2027 m. rugpjūčio 31 d. į rezervą bus perkelta iš viso 190 494 202 ATL.

Kitais metais paskelbsimas TNAC nulems RSR veikimą nuo 2027 m. rugsėjo mėn. iki 2028 m. rugpjūčio mėn.

Apžvalga

Pasiūla	
a) Iš 2 etapo (2008–2012 m.) perkelti ATL	1 749 540 826
b) Nuo 2013 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. nemokamai skirti ATL, įskaitant pagal NER	9 229 697 547
c) Nuo 2013 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. aukcionuose parduoti ATL, įskaitant ankstyvuosius aukcionus	8 779 406 500
d) 2021–2025 m. pagal Reglamento (ES) 2018/842 6 straipsnio lankstumo priemonę panaudoti ATL	36 984 541
e) Programai „NER300“ monetizuoti ATL	300 000 000
f) Tarptautiniai kreditai, panaudoti nuo 2013 m. iki 2020 m. gruodžio 31 d. išmestų teršalų kiekiui kompensuoti	497 248 017
Iš viso (pasiūla)	20 592 877 431
Paklausa	
a) Patikrintas 2013 m. sausio 1 d.–2025 m. gruodžio 31 d. išmestų teršalų kiekis (tonomis) pagal ES ATLPS	19 568 644 185
b) Iki 2025 m. gruodžio 31 d. pagal Direktyvos 2003/87/EB 12 straipsnio 4 dalį panaikintų ATL skaičius	739 044
Iš viso (paklausa)	19 569 383 229
TNAC	1 023 494 202

([20]) Komisijos komunikatas *„Bendro 2023 m. apyvartoje buvusių apyvartinių taršos leidimų skaičiaus paskelbimas ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo reikmėms“*, OL C, C/2024/3415, 2024 6 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3415/oj). Kaip nurodyta šio komunikato 4 punkte, nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. iki 2025 m. rugpjūčio 31 d. į RSR būtų perkelta 266 816 768 ATL. Su laikotarpiu nuo 2025 m. sausio 1 d. iki rugpjūčio 31 d. susijęs kiekis yra 177 877 841 ATL.

([21]) C/2025/3180, nuoroda pateikta 3 išnašoje. Kaip nurodyta šio komunikato 4 punkte, nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. iki 2026 m. rugpjūčio 31 d. į RSR būtų perkelta 275 531 900 ATL. Su laikotarpiu nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. iki gruodžio 31 d. susijęs kiekis yra 91 843 970 ATL.